

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt III. Quàm verisimile sit quod narrat Suauis, & cum eo alij Scriptores, in priuatam Pontificis vtilitatem fuisse quaesitum illum congressum. Et per huiusmodi occasionem expenditur variorum ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

1545
 exitum habuit, Cæsare posthac Germaniam versus digresso, & Pontifice Romam, cui non alius inde fructus extitit, nisi obrectationum depulsio, quasi Paulus labori pepercerit, quem plerique fructuosum fore prædicabant.

C A P V T III.

Quàm verisimile sit quod narrat Suauis, & cum eo alij Scriptores, in priuatam Pontificis utilitatem fuisse questitum illum congressum. Et per huiusmodi occasionem expenditur variorum illius ætatis Scriptorum auctoritas.

Sed huius accusationis loco, quam homines, promptiores ad pollicendum sibi felicem ex cunctis futuris industriis exitum, parabant, alteram extruxere temerarij in trahendis deteriorum in partem causis operum præteritorum. Affirmat Suauis, Paulum in illo congressu potissimum eò spectasse, vt à Cæsare Mediolanum Octauio impetraret, oblatis vicissim ingenti auri copiâ, plurimis Purpuris, & promisso contra Gallum fœdere; cuius rei nullum ille testem producit. Mihi quidem dissimulare non libet, nonnulla ex his à me comperta apud Ioannem Baptistam Adrianum, scriptorem illorum temporum haud ignobilem, sed infensum Paulo, adeoque Suauis acceptum: in Suauis enim atramento veneni natura deprehenditur, in eo planè sita, quòd humorem nocentem vndique trahat, præter id quod confert de suo. Nec fanè tempus infumerem in ea narratione refellenda, nisi alioqui nimiam vero dissimilitudinem præ se ferret; cum operis nostri non sit, culpas Pontificum quantumuis graues abstergere, præsertim in iis, quæ neque ad Concilium, neque ad Religionem pertinent, neque nostri consilij, amorem Pauli procliuiorem in suos obtegere. Sed verè affirmo, perperis omnibus rationum momentis id falsum confici.

Ac primò quidem nullius est ponderis Adriani affirmatio, huiusmodi videlicet hominis, qui nullam habuit seu communicationem, seu notitiam rerum arcanarum præter Hetruscas, sapiusque hallucinari visus est in iis, quæ passim in comperto fiere. Vt exemplum aliquod in re nostra indicemus: Narrat ipse, Protestantes conlensisse Concilio, si cogeretur in Germania; ideoque pertinuisse, ne adigerentur à Cæsare vt Tridentinum acciperent: & tamen per hominum manus ipsorum denuntiationes circumferebantur, à se non modò quamcumque Synodum à Pontifice administratam re-

H h h 3 pudari;

1543. pudari, sed quocumque fieret modo, eam recusari Tridenti, tamquam in vrbe verè Italica, non Germanica. Scribit, Lucæ viliam Pontifici durius se premi à Cæsare ad Concilium celebrandum: sed è contrario ex innumeris Commentariis à me perlectis ac supra citatis apertissimè constat, & ne Suavis quidem inficiatur, tunc à Pontifice promotum pro virili Concilium. Præterea mirum non est, ab eo historico, cui vnicus erat labor Principem suum Cosmum extollere, tantumdem fuisse depressum Paulum Tertium, cui Princeps ille summoperè aduersabatur, & animo & utilitate contrarius: prius, ex vtriusque æmulatione assequendi honorem ac dotem, quas contulissent nuptiæ Margaritæ Austriacæ, Alexandri Medici viduæ; deinde, ex lite propter memoratam dotem circa bona prioris viri, ex veterimo fideicommissio Medicæ familia à Cæsare filia adiudicata, Cosmo id ægerimè ferente. Iræ postea exasperata per mutuam suspicionem, hinc tumultuantibus Perusinis, hinc Florentinis exulibus nouas res molientibus. Postremò odia si vniquam antea, tunc maximè ardebant ob Senensem ditionem, quam pro se vterque affectabat; idcirco magnam pecuniæ vim offerebat Cæsari, illius perquam indigenti; simulque sperabat, haud illum recusaturum sui dominatus intestina membra communiare præfidius, non satis firmata per iacturam, vt sic loquar, aduentitiæ lacinæ illius nouæ, seiunctæque ditionis.

Porsò neque quemquam ex eruditis viris mihi obiecturum putarem auctoritatem Prudentij Sandouallij, Pampelonensis Antistitis, in Vita Caroli V. Erroribus enim tam palmaribus scætet, vt commiserandus potius sit, quàm refellendus. Exemplum afferam: Refert, Cæsarem, expectum haud posse Pontificem ad suas partes pertrahi per literas à nobis indicatas, quibus æquatam sibi Galliam querebatur, studuisse, postulato Concilio, quasi fræno illum in medio saltè sistere. An oculis non vsurpauerat in literis memoratis tenorem ipsius diplomatis Concilium indicentis, in Cæsaris gratiam iam promulgati? Præterea Pontificem arguit, quasi non laus illi fuerit, suos ad Parmæ ac Placentiæ Principatum euexisse, sed insuper ad Mediolanensis accessionem tunc aspirasse. Ridicula planè obiurgatio; etenim Farnesij in earum urbium Iura non multò post tempore immissi. Profert ille Commentarium quemdam Didaci Meudozæ, Cæsarei moderatoris apud Senenses, quo suo Principi suadet, ne vel illius vrbis vel Mediolani possessionem deferat. Cuius Commentarij molliorem à se partem adduci poteretur, asperiore prætermisâ. Et tamen ea mollicitudo mordacissima

vicia

virtica est, quæ honorem Cosmi, Mediceique nominis, & vniuersæ Florentinorum nationis, ac demum Pontificis, lacerat per contumeliosum despectum, viro cordato honesteque nato planè indecorum. Ad hæc iactitat, facillimum Cæsari fuisse, qui tamen pecuniâ ac viribus nihil id temporis affluebat, solâ nominis existimatione debellare Gallos, Turcas, vnaque Pontificem; cuius ditiones vt bello petat, Cæsarem hortatur: iactatio enimuero magis apta glorioso Plauti militi, quàm Cæsaris Consiliario. Quare Commentarium illum existimo quasi nothum planè filium, qui in obscurissimis natalium tenebris aliquid sibi lucis quærat, splendidum parentem ementitus.

4 At neque maiorem hîc fidem asseram Iouio; quamquam is in hoc Mediolanensi negotio, & de re ipsa pauca quædam asserat, & in adiunctis, ac generatim satis honorifice Paulo Terrio faueat; testatus hoc in loco verus & constans illius studium Synodi celebrandæ ad rem Christianam constituendam; tum exactissimam inter duos Principes æqualitatem, insuperabilem Cæsaris tentamentis, cui spes inerat eius despectendæ per filix connubium, aliâque impertita Farnesii emolumenta. Scriptor hic, alioquin admirabilis Ithyl præstantiâ, & narrationum euentiâ ac venustate, illustrem molem supra caduca fundamenta construxit; non quidem in sinceri animi vitio, vt fama blaterat, cum illum comperiam satis liberum in quocumque promiscuè vituperando, vbi vituperatione sibi dignus videatur, tametsi ex potentioribus sit, & alibi à se collaudatus; sed penuriâ Commentariorum probatæ auctoritatis in iis quæ spectant ad arcana negotia, & exquisitiõis curæ in iis quæ palam gesta sunt peruestigandis. Et ne longius progrediar in enumerandis frequentissimis eius erratis, quæ Belcarius, aliique accuratè notarunt, adducam aliqua in hisce Cæsaris itineribus. Suo loco memorauimus, Cæsarem, cum anno 1536. Neapoli Romam venit, ex Iouij narratione solùm in Vrbe quatrimum commoratum, cum reuerà tredecim ipsos dies ibidem expleuerit: nec veraciùs se gerit in recensendo eius per Insubriam itinere, de quo nunc agimus, & cui se interfuisse commemorat; affirmatque, se compellatum à Cæsare, vt calamum paratum haberet ad ingentes euentus perscribendos, quos motus illi moliebantur. Ait, fuisse Bononiæ statutum Buxeti colloquium; & tamen nemo ex Pontificio famulatu de proposito certus non erat; cum publicus tunc per Aulam rumor esset, vt liquet ex adducta Sadoleti epistola Bononiæ data, Parmam fuisse destinatam: idque confirmant duo Senatus decreta quæ retulimus, alterum

ri. e.
Trid.

1543.

^a Ex Literis
Ardinghelli
ad Farne-
sium ex Gal-
lia, quæ
extant apud
Burghetos,
b Lib. 23.
num. 30.

alterum Bononiæ habitum, vt Parmam conuenirent, vel in alium commodiorem locum; alterum Parmæ post multos dies, vbi congressus Buxetum translatus. Omisſis ceteris, pro certo aſſumit hic auctor, gratiſſimum Regi Galliæ futurum fuiſſe, ſi Farneſius Inſubria concederetur: quod ad eò veritati repugnat, ^a vt cum paulò antè Regi propoſuiſſet Ardinghelli, permitteret Principatum illum virili proli, quæ ex Aurelianenſi Duce & Ferdinandi filia meſceretur, Franciſcus recuſauerit; addens, ſibi Mediolanum ereptum, & ſibi velle vt in filij capite in præſentia reſtitueretur. Belcarus denique, ^b vt parum ſtudioſus in narrandis, ita parum ſolicitus in perſcrutandis Italiæ rebus, quas veluti ſimbrias ſuæ telæ adſuebat, narrat quidem, noluiſſe Paulum Franciſco Regi, relictiſ conuentionibus parentis partibus, adhærere: de cetero inſinuat ipſe, pariter negotium de Medioloano agitatum: ſed manifeſtè à vero aberrantem in eo Iouium ſequitur, aſſirmando, fuiſſe pro certo habitum à Pontifice Gallæ Regis aſſenſum. Ac ne quid loquar de minutionibus eius mendis in diebus norandis, in grauem etiam Sandouallij errorum labitur, dum ait, Parmam ac Placentiam Petro Aloyſio iam à Paulo beneficiario iure conceſſas, & Cæſaris comprobationem Buxeti quaſitam. Hinc eſt, quod ego horum Scriptorum teſtimonio non vtar ad ea quæ narro confirmanda, niſi rarè & in rebus leuioribus, nec in dubium aliunde reuocatis, in quibus ne ipſa quædam lex teſtes repudiat quamuis in aliis errati conuictos.

Sed noſtrum argumentum repetamus. Tametiſ Scriptorum, quos nominavi, fides ad eò nutet, non tamen ab illis recederem, niſi præualidas rationes haberem. Initium ducam à minùs cogente, quippe quæ ſolùm eleuat aſſirantium auctoritatem, quæcumque alioquin illa fuerit, ſed aſſirationis falſitatem in ſeipſa non offendit; quo pacto Daniel Suſannæ innocentiam defendit, hoc eſt, adductâ teſtium in aſſiratis rei conditionibus repugantiâ. Iouius & Belcarus aſſirant, de Inſubria Octauio concedenda agitatum eſſe cum Gallæ Regis conſenſu, eumq; hoc pacto pacem inſtitutum. Quod ſi verum eſſet, Pauli in ea re poſtulationem honeſtaret. Suuius & Adrianus oppoſitum ſcribunt; quin volunt, oblatum à Paulo viciffim fœdus cum Cæſare aduerſus Gallum. Sed poſteà ſi ipſi inter ſe diſſentiunt: Adrianus ſiquidem refert, Pontificem, quam in Urbis Arce ſupra trecenta ſcutorum millia non aſſerueret, per opulentioris theſauri oſtentationem fuiſſe Cæſari pollicitum decies centena ſcutorum millia in pecunia numerata, totidemq; in data fide, eidemq; in conditionibus permiſiſſe retentionem Arce
Medio-

Mediolanensis & Cremonensis. Contrà verò Suavis, rem huiusmodi ratus incredibilem, narrat, idcirco negotium haud vltra progressum, quòd Cæsar decies centena scutorum millia, simulque arces postulasset. At Sandouallius imperitiùs comminiscitur adductam à Pontifice secum pecuniam; atque idcirco cum armatis copiis Cæsarem ab eodem haud admissum, quòd ab eo pecuniæ suæ timeret.

6 Animaduerso testium dissidio, probationum pondus expendamus. Si Paulus tam anxie cupiebat cum Cæsare colloqui tam ingentis emolumenti gratiâ, cur in Bononiensi Senatu vocabat in dubium, eundem necne ad colloquium sibi esset? Cur passus est in confesso Purpuratorum, qui plenè ferè omnes ab eo donati Purpurâ ab eiusdem voluntate pendebant, ne iret, decerni? Ad eò ut nisi fortè Sadoletus accessisset, qui in secundo congressu argumentis ipsius pietate animatis rationes quinque antecedentium collegarum diluisset, omnino de profectioe Pontificis actum fuisset.

7 Præterea, si Pontifex eâ siti laborabat, non quidem tunc primò Paulum aggressâ, sed multos ante annos in eo succensâ, ut illi autumant; cur tam ardentè Cæsarem vrgebat, & per iteratam nepotis & per Ceruini legationem, ut deditâ Francisco Insubriâ Reipublicæ Christianæ tranquillitatem daret, cuius flagrantia in id officia tot iam probatis à me commentariis comprobata? Cur Farnesius in suis literis, vel maximè arcanis ad Pontificem scriptis, ad eò dolebat Cæsarem obstitisse? Cur inter tot negotia, & illi & aliis ministris apud eos Principes data ad suam familiam euehendâ, atque inter mandata, quæ penes me sunt depromere paratum legere cupienti, ne natus quidem vspiam deprehenditur, qui huiusmodi Mediolani concessionem respiciat? Cur verò per Gibertum priùs, postea per Ardinghellum Francisco Regi varias componendæ pacis vias aperuit, quæ huic consilio aditum præcludebant?

8 Ad hæc, cur per ea tempora, quæ Cæsaris Ministri petierant, tam liberè, tam consuleò cum eorum ægritudine repellebat; uti priùs Farnesius S. Georgij Cardinali significauerat per epistolam à nobis allatam, atque uti liquet ex acerbis querimoniis Caroli, editisque vltionis argumentis, cum in ipsius beneuolentia vnice inniti posset tam eximij spes beneficij?

9 Perge porò: Obseruemus, quonam pacto in reliquis Paulus se gesserit. Volunt isti montes aureos ab eo inde Cæsari exhibitos, euiscerato Ecclesiæ patrimonio. At paulò antè, cum apud se statuis-

riæ
Trid.

1543.
Legitur in
Literis alibi
citatis Far-
nesij ad Pon-
tificem ex
legatione
Hispanica,
& ab alte-
rius eius-
dem, & Cer-
vini Cardi-
nalis, ex Bel-
gica.

set, in iura Camertium Principatus, Varanis à Fisco erepti, Octauium immittere, Cæsari per Farnesium in Hispania Legatum proposuit, ne illi graue esset, vt si Octauius ex trecentis scutorum milibus, quæ secundum pactiones Campeggij cum Margarita in eadem Neapolitanæ ditionis impendenda erant, dimidium in eum Principatum infunderet, quò Pontificis ærario satisfieret; quippe tantumdem pecuniæ suppeditauerat bello contra Varanos, & Vrbini Ducem, ad eam ditionem recuperandam. Cum vero Cæsar ægrè ad id animum induceret, veritus, ne forte alius Pontifex Octauium eo Principatu spoliaret, qui filix vadimonio obstringendus erat; passus est Paulus, sibi neque per conscientix legem, neque per famam licere, illius Principatus iura concedere; neque vniquam ad id animum induxit, donec post longum tempus variisque consiliis Farnesij, iterum ad Cæsarem in Belgio Legati, ac postea Ceruini, Caroli consensus iam propositam conditionem impetratus est.

Postremò, si Paulus egisset Buxeti cum Cæsare, eiusque administris, vt Suauis & Adrianus rem colorant, de huiusmodi Principatus accessione Farnesiorum familia, semet vt confederatum, non vt pacificatorem pollicitus; quâ fronte potuisset ibi statim postea Cæsarem in Senatum vocare, & Patrum vocibus ad pacem conuocari? Quàm ibi confidentiâ fuisset ausus Carolo tam acerbis literas scribere, quas mox proferemus; tam ingenuè iactare, quam rectè semper se gessisset, si conscientia suggessisset, posse sibi à Cæsare exprobrari tam indecoram auiditatem, tam impudentem simulationem? Libeatne rumor sortum agnoscere? E consuetis vix opinamenti erupit, semper proni ad eudenda in Principibus inuenta, & arcana utilitatum molimina, semper Pontifices auertentis post illa Principatus primordia, quæ satis temporis habeant ad excitandam inuidiam in plerisque cupidis & ambitiosis, in flammamque communem nouitatis appetentiam. Facem ad id præsertim laudata Sadoleti epistola, quâ scribit, dum adhuc Pontificis profectio anceps pendeat, & Senatus sententiæ ad eam impediendam inclinabant, communi sermone circumferri, illud iter à Paulo suscipi Suorum utilitatis gratiâ, non publicæ cunctorum quietis. Quare ea scriptorum opinio non à veris rei gestæ narrationibus profecta est, sed ab ipso rumore, rem tamquam futuram vaticinante. Quicumque Principum negotia quandoque penitus introspecteris, nonnumquam experimento compereris, quædam illis à populo adseribi, sibi quidem manifestò falsa; ita tamen asseueranter communiterque confirmata, vt iis obistere vel putida assentatio, vel

puerilis infœcitia videretur. Ita conditiones hominum inter se compenſantur; cui tributariæ ſeruiunt manus, refractariæ inſultant lingua.

CAPVT IV.

Legatorum Tridentum aduentus, ac Caſaris Oratorum. Quenam ab his agitata. Oratio Atrebatenſis Antiftitis, Caſaris nomine.

IAm verò poſt longam, ſed non alienam digreſſionem, oportet aliquantulum regrediamur, narrationemque argumenti noſtri magis propriam reſumamus; hoc eſt eorum, quæ ad Concilium intrinſecus pertinent. Legati, quos ſuprà nominauimus, acceptâ Romæ Cruce, legationis teſſerâ, 20. Octobris, cum indicto die nequiſſent Tridentum attingere, tum ob temporis inclementiam, tum ob neceſſariam Moroni moram, cui recens in Senatum adſcripto multa erat ornanda ſupellex, b eò præmiſſus eſt Pontificis nomine Ioannes Thomas Sanfelicius, Comenſis Epiſcopus, cui demandatum eſt, vt vnâ cum Tridentino Cardinale aduentes Præſules exciperet, & quæ opus eſſent pararet. Superuenere poſtea c Legati 22. Nouembris; at non niſi pauci Antiftites eò conuenerant, e inque vel ex propinquis Germaniæ locis, vel ex Italia, compulſi à Pontifice. Hic verò quò mordax ſit, mendax eſſe patitur variis in rebus Suauis.

2 Primò affirmat, Impoſitum Legatis, ne quid ſui muneris publicè gererent, donec mandata ſuſcepſſent, opportuno tempore ad eos deferenda. Nihil à vero diſcrepantiſ: nam mandata eis Romæ tradita ſunt; tamenſ continebatur in ipſis, quod ex tenore ſuprà recitato patet, ne Concilium inchoarent abſque decenti Præſulum frequentia, & præterea Pontifice priùs admonito, cuiſque expectatis mandatis: id verò per eam celeritatem conficerent, vt omnem affectatâ procrastinationis ſuſpicionem euitarent; & omnino liqueret, quacumque moram ab Epiſcopis ex adeundi negligentia oriri.

3 Secundò refert, Illuc à Pontifice eos miſſos, quibus maximè confidebat. Si eorum nomine, quibus maximè confidebat, illos ſignificat, qui Pontifici maximè obtemperabant, verum refert; hos enim ſolos potuit Pontifex accire. Sin verò ſignificat, hos tantummodò datâ operâ ad id ſelectos; impudentis mendaciſ ſe auctorem prodit. Omnes literæ Farnesij Cardinalis ad Nuntios in Hiſpania

1543.

a Epiſtola Farnesij ad Poggium in Hiſpania Nuntium, 5. Nouembris 1542. b Fuit indictus dies 3. Septembris, vt patet ex citata Epiſtola Farnesij. Sed legantur ſignata diplomata 22. Octobris, & miſſa fuerunt 8. vt patet ex Epiſt. Pandini ad Epiſcopum. c Epiſtola Farnesij ad Poggium Nuntium in Hiſpania, 9. Decembris 1542. d Epiſt. Farnesij ad Poggium, 14. Februarij 1543.

ria
Trid.